

Sygn. akt III KK 155/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Elżbieta Wawer

w sprawie **M. W., X.W. i C. S.**,
oskarżonych z art. 158 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 11 czerwca 2021 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść oskarżonych
od wyroku Sądu Rejonowego w B.
z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w B. skierował w dniu 30 grudnia 2019 r. do Sądu Rejonowego akt oskarżenia o sygn. akt PR Ds (...) przeciwko M. W., C.S. i X.W. o to, że w dniu 23 sierpnia 2019 r. w miejscowości W., działając wspólnie i w porozumieniu wzięli udział w pobiciu P. M., podczas którego narazili go na bezpośrednie niebezpieczeństwo spowodowania obrażeń ciała trwających dłużej

niż 7 dni w ten sposób, że uderzali go rękoma po twarzy oraz bili pięściami i kopali nogami po całym ciele, w następstwie czego pokrzywdzony doznał zasinienia okularowego lewego oka oraz powierzchownych zadrapań naskórka twarzy i pleców, a powyższe obrażenia spowodowały u niego naruszenie czynności narządu ciała i rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k.

Do aktu oskarżenia prokurator dołączył w trybie art. 335 § 2 k.p.k. wniosek o wydanie wobec oskarżonych wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie oskarżonym X.W., C.S. i M. W. za zarzucany czyn - na podstawie art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. – kar po 7 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym oraz obciążenie ich kosztami postępowania.

W toku posiedzenia Sądu Rejonowego w B. w dniu 10 czerwca 2020 r. w sprawie o sygn. akt II K (...), w związku ze stanowiskiem oskarżyciela posiłkowego wyrażonym w trakcie posiedzenia wskazanego powyżej Sądu w dniu 6 lutego 2020 r., oskarżyciel publiczny zmodyfikował uprzednio złożony wniosek w ten sposób, że wniósł o orzeczenie wobec X.W. C.S. i M.W. również obowiązku naprawienia szkody, poprzez zapłatę przez każdego z oskarżonych na rzecz P.M. kwoty 2 084 zł oraz kwoty 500 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Modyfikacja ta została zaakceptowana przez oskarżonych i oskarżyciela posiłkowego.

Sąd Rejonowy w B., w wyniku uwzględnienia zmodyfikowanego wniosku prokuratora, wyrokiem z dnia 10 czerwca 2020 r., sygn. akt II K (...):

1. oskarżonych M.W., X.W. i C. S. uznał za winnych popełnienia zarzucanego im czynu wyczerpującego dyspozycję art. 158 § 1 k.k. i za to – na podstawie art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w zw. z art. 34 § 1 i 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. – wymierzył każdemu z oskarżonych kary po 7 miesięcy ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym;

2. na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł od każdego z oskarżonych na rzecz pokrzywdzonego P. M. po 2084 zł tytułem częściowego naprawienia szkody i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;
3. zasądził od każdego z oskarżonych na rzecz pokrzywdzonego P.M. po 500 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
4. zasądził od każdego z oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa po 60 złotych tytułem zwrotu wydatków i zwolnił ich od uiszczenia opłaty.

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone przez strony i uprawomocniło się z dniem 18 czerwca 2020 r.

Pismem z dnia 28 kwietnia 2021 r. kasację od powyższego wyroku, na korzyść wszystkich oskarżonych, wniósł Prokurator Generalny, który podniósł następujące zarzuty rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 335 § 2 k.p.k. w zw. z art. 343 § 7 k.p.k., polegającego na uwzględnieniu przez Sąd dołączonego do aktu oskarżenia i zmodyfikowanego na posiedzeniu wniosku prokuratora o wydanie wobec oskarżonych X.W., C. S. i M. W. wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy, pomimo iż:

- okoliczności popełnienia zarzucanego oskarżonym przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. budziły wątpliwości w świetle wniosków biegłego zawartych w opinii sądowo-lekarskiej, odnośnie braku spowodowania przez X.W., C. S. i M. W. u P. M. obrażeń ciała w rozumieniu Kodeksu karnego oraz niewskazania w jej treści, iż działanie oskarżonych naraziło pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub w art. 157 § 1 k.k.;
- wniosek ten został sformułowany z rażącą obrazą art. 10 § 1 k.k. i art. 1 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969 z późn. zm.), polegającą na zawarciu w nim postulatu zastosowania wobec oskarżonego X.W. zasad odpowiedzialności przewidzianych w Kodeksie karnym, mimo że przedmiotem postępowania był występki z art. 158 §

1 k.k., którego oskarżony dopuścił się w dniu 23 sierpnia 2019 r., co skutkowało wydaniem wobec X.W. wyroku skazującego za ten czyn, podczas gdy oskarżony ukończył 17 lat dopiero w dniu 26 września 2019 r. i co spowodowało, że wydany w wyniku uwzględnienia tegoż wniosku prawomocny wyrok również dotknięty jest rażącym naruszeniem wskazanych wyżej przepisów.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w B. i przekazanie sprawy wymienionemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sad Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co uzasadniało jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z art. 335 § 2 k.p.k. jedną z przesłanek uwzględnienia wniosku o skazanie bez rozprawy jest to, aby okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości. W kontekście specyfiki zarzucanego oskarżonym występku, o którym mowa w art. 158 § 1 k.k., mającego charakter materialny, niezbędne jest ustalenie, że pobicie stanowiło narażenie pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub w art. 157 § 1 k.k. (*zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt V KK 228/18, LEX nr 2515955*).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że w toku postępowania przygotowawczego uzyskano opinię sądowo-lekarską, w której stwierdzono, że „w wyniku pobicia p. P. M. nie odniósł obrażeń ciała w rozumieniu dyspozycji Kodeksu karnego” (k. 45). Jednocześnie jej autor nie wskazał, że działanie oskarżonych naraziło pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub w art. 157 § 1 k.k. Również z wyjaśnień oskarżonych nie można wyprowadzić wniosku, że zaatakowanie przez nich pokrzywdzonego sprowadzało względem niego taki stan zagrożenia, który stanowiłby skutek określony w art. 158 § 1 k.k. Z opinii biegłego wynika również, że pokrzywdzony „nie odniósł obrażeń ciała w rozumieniu dyspozycji Kodeksu karnego”, natomiast Sąd Rejonowy

przypisał oskarżonym, że ci spowodowali u pokrzywdzonego „naruszenie czynności narządu ciała i rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni”.

Trafnie zatem wskazuje Prokurator Generalny, że świetle tej opinii oraz braku innych dowodów w aktach sprawy brak jest możliwości kategorycznego stwierdzenia wystąpienia skutku w postaci narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub w art. 157 § 1 k.k., zachodzą istotne wątpliwości odnośnie okoliczności popełnienia zarzucanego oskarżonym przestępstwa. W sprawie nie wystąpiła zatem przesłanka określona w art. 335 § 2 zd. I k.p.k. w postaci braku wątpliwości co do okoliczności popełnienia przestępstwa, co uniemożliwiało wydanie wobec oskarżonych wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy.

Zasadnie również Prokurator Generalny wskazał na obrazę art. 10 § 1 k.k. i art. 1 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969 z późn. zm.; u.niel.) w zakresie skazania X.W.. Zgodnie bowiem z art. 10 § 1 k.k., na zasadach określonych w Kodeksie karnym odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat. Wyjątek określony w art. 10 § 2 k.k., odnosi się jedynie do enumeratywnie wymienionych w tym przepisie czynów zabronionych, przy jednoczesnym spełnieniu szeregu warunków dotyczących osoby nieletniego. Odstępstwa przewidziane w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich dotyczą natomiast wyłącznie sytuacji, gdy postępowanie w sprawie nieletniego o dokonanie czynu karalnego, stanowiącego przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 1 § 2 pkt 2 lit. a cyt. ustawy), wszczęte zostało po ukończeniu przez niego 18 lat (art. 18 § 1 pkt 2 cyt. ustawy) oraz gdy czyn karalny nieletniego pozostaje w ścisłym związku z czynem osoby dorosłej, a dobro nieletniego nie sprzeciwia się łącznemu rozpoznaniu sprawy przed sądem karnym (art. 16 § 2 ww. ustawy). Natomiast sąd właściwy według przepisów Kodeksu postępowania karnego, orzeka w sprawie nieletniego z zachowaniem przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (art. 16 § 2 zd. 3 *in fine* ww. ustawy; zob. *wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 1997 r., sygn. V KKN 217/97, LEX nr 31461*).

Trafnie także Prokurator Generalny wskazuje, że w rozpoznawanej sprawie oczywiste jest to, że X.W. urodzony w dniu 26 września 2002 r., w dacie czynu tj. 23 sierpnia 2019 r. nie miał ukończonych 17 lat, a wobec jego osoby nie zachodził żaden z wyjątków dopuszczających pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Wobec tego oskarżonego nie miał bowiem zastosowania art. 10 § 2 k.k., jako że zarzucony, a następnie przypisany mu zaskarżonym wyrokiem czyn nie należał do zamkniętego katalogu czynów zabronionych wymienionych w tym przepisie. Nie została również w odniesieniu do jego osoby spełniona przesłanka z art. 18 § 1 pkt 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, bowiem zarzut dokonania tego przestępstwa przedstawiono M. W. w dniu 21 grudnia 2019 r., a więc przed ukończeniem przez niego 18 lat. Ponadto mimo współdziałania X.W. przy popełnieniu przestępstwa z osobami dorosłymi, albowiem C.S. urodził się w dniu 30 grudnia 2000 r., a M.W. urodził się w dniu 28 lipca 2001 r., nie można mówić o prowadzeniu postępowania w oparciu o przepis art. 16 § 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, ponieważ żadna z decyzji procesowych wydanych przez prokuratora nie zawiera uzasadnienia świadczącego o uznaniu przez oskarżyciela publicznego, że w odniesieniu do tego nieletniego wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za koniecznością łącznego rozpoznania jego sprawy przez sąd karny, wspólnie z dorosłymi.

W świetle stwierdzonych uchybień – oczywiście i rażącej obrazą art. 335 § 2 k.p.k. oraz art. 10 § 1 k.k. i art. 1 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w B., który ponownie rozpoznając sprawę, dokona wnikliwej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uwzględniając zwłaszcza potrzebę poczynienia ustaleń co charakteru zdarzenia z dnia 23 sierpnia 2019 r. w kontekście wyczerpania przez oskarżonych znamienia skutkowego występku z art. 158 § 1 k.k. W odniesieniu zaś do osoby X.W. Sąd ten podejmie decyzje procesowe, uwzględniając jego status nieletniego w rozumieniu ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (art. 1 § 1 pkt 2 ustawy).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

